

Time: 3hrs

Marks 100

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences

20

- What is the meaning of crossing of cheques?
- What is the period and the extended period for which a banking company can hold immovable property?
- What is "Repo"?
- Define a 'Bill of exchange'?
- What is "Banking Policy"?
- What is the capital of the Reserve Bank of India?
- Who is "acceptor for honour"?
- What is a Scheduled Bank?
- What is an inchoate stamped instrument?
- What is an Inland and Foreign Instrument?

Q. 2. Write Short Notes on any four.

20

- Types of indorsement .
- The Debt Recovery Tribunal. (DRT)
- Central Board
- Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquidity Ratio (SLR).
- Maturity and days of grace
- Dishonour of a Negotiable instrument.

Q.3 Answer with reasons (any two)

12

- State with reasons, whether the following instruments are promissory notes –
  - "I promise to pay Mr. B a sum of Rupees One Thousand Only"
  - "I promise to pay Mr. B a sum of Rupees One Thousand Only whenever possible"
  - "I promise to pay Mr. B whatever amounts that may be due to him"
- A cheque of Rs.50,000,000/- (Rupees five Crores Only), issued on 5th January, 2023 was dishonoured and returned by the Bank on 5th February, 2023 for insufficiency of funds. A complaint is to be filed under Sec.138.
  - In which court will the complaint be filed?
  - Within how many days should the notice be sent?
  - Within how many days does the complaint have to be filed and state the penal provision.?
- A banking company has acquired immovable property in satisfaction of its claims. What are the provisions of the Banking Regulation Act regarding holding or disposing off such property?

Q.4 Long Answer Type Questions (Answer any four)

48

- a. Discuss the forms of business in which a banking company may engage.
- b. Discuss the provisions of the Negotiable Instruments Act with reference to Dishonor of Cheque
- c. Who is "holder" and "holder in due course"? What are the privileges of a holder in due course?
- d. Discuss the various powers and functions of The Reserve Bank of India.
- e. What are the provisions of the Banking Regulation Act regarding licensing of banking companies and opening of new places of business?
- f) What is the composition of the Central Board and the Local Boards under the RBI Act?

कालावधी 3 तास

एकूण गुण १००

उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत)

(२०)

- धनादेशाचे रेखांकन याचा अर्थ काय ?
- कोणत्या कालावधीकरिता आणि वाढीव कालावधीकरिता बँकिंग कंपनी स्थावर मालमत्ता धारण करू शकते ?
- रेपो म्हणजे काय ?
- "हुंडी" या संज्ञेची व्याख्या लिहा.
- "बँकिंग धोरण" म्हणजे काय ?
- रिझर्व्ह बँकेचे भांडवल काय आहे ?
- "सन्मानासाठी स्वीकृतीकर्ता" कोण असतो ?
- शेड्यूल बँक म्हणजे काय ?
- "अपूर्ण मुद्रांकित पत्रक" म्हणजे काय ?
- देशी आणि विदेशी पत्रक काय असते ?

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

(२०)

- पृष्ठांकनाचे प्रकार
- कर्ज वसुली न्यायाधिकरण
- केंद्रीय मंडळ
- रोखता प्रमाण (CRR) आणि वैधानिक तरलता प्रमाण (SLR)
- मुदतपूर्ती आणि वाढीव दिवस
- चलनक्षम पत्रकाचा अनादर

प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन)

(१२)

- खालील पत्रके वचनचिठ्ठी आहेत का ते लिहा -
  - "श्री. ब यांना रुपये एक सहस्र मात्र देण्याचे मी वचन देतो. "
  - "मला शक्य होईल तेव्हा श्री. ब यांना रुपये एक सहस्र मात्र देण्याचे मी वचन देतो. "
  - "श्री. ब यांना ज्या काही रक्कम देय असतील त्या देण्याचे मी वचन देतो.

२) दिनांक ५ जानेवारी २०२३ रोजी जारी केलेला रु. ५०,०००,००० (रुपये पाच कोटी मात्र) रक्कमेचा धनादेश बँकेकडून दिनांक ०५ फेब्रुवारी २०२३ रोजी खात्यात अपुरी शिल्लक असल्याचे कारणास्तव अनादर होऊन परत आला. कलम १३८ अन्वये तक्रार दाखल करावयाची आहे -

- तक्रार कोणत्या न्यायालयात दाखल केली पाहिजे ?
- नोटीस किती दिवसांमध्ये दिली पाहिजे ?
- तक्रार किती दिवसांमध्ये दाखल केली पाहिजे ते लिहा आणि शिक्षेविषयी तरतुदी काय आहेत त्या लिहा.

३) येणे असलेल्या रकमेपोटी एका बँकिंग कंपनीने स्थावर मालमत्ता ताब्यात घेतली आहे. सदर मालमत्ता ताब्यात ठेवणे अथवा त्याची विल्हेवाट लावणे याबाबत बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या काय तरतुदी आहेत ?

प्र. ४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

(४८)

अ) बँकिंग कंपनी करू शकते अशा व्यवसायांची चर्चा करा.

ब) धनादेशाच्या अनादरासंबंधी चलनक्षम पत्रक कायद्याच्या तरतुदींची चर्चा करा.

क) "धारक" आणि "साधिकार धारक" कोण असतो ? साधिकार धारकाचे विशेषाधिकार कोणते ?

ड) रिझर्व्ह बँकेची विविध कार्ये आणि अधिकार यांची चर्चा करा.

इ) बँकिंग कंपन्यांना परवाना देणे आणि नवीन शाखा चालू करणे याबाबत बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या काय तरतुदी आहेत ?

फ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया कायद्याप्रमाणे केंद्रीय मंडळ (Central Board) आणि स्थानिक मंडळे (Local Boards) यांची संरचना काय आहे ?